

Slavko Matković

A hetvenes évekből való naplóm személyiségei

A 12-es számú személy portréja

A sikoltó lyuk

Néha keservesen és gyorsan beszélt, néha viszont lágyan, csupa kéjjel. A női trillázó hangok széles hangsorával rendelkezett, melyekkel hívogatta — szólígtatta a madarakat, a játékokat és néhány tollas háziállatot. Azokban a napokban a 70-es években, az újságok arról írtak, hogy a síkság északi városai fölött ezüstbiciklin látták, hogy több érthetetlen költői nyelven beszél, hogy a tükör előtt tartva könyveket olvas, és hogy hajtincsein vonóval muzsikál.

— Szeretem a művészetet, szeretem a sminket, szeretem a férfiakat, nyilatkozta egy ünnepélyes alkalommal.

Április volt, és sarjadt a növényzet a föld faggyal bilincselte mellkasából. Egész déli előtt fényképezkedtünk, és szégyenérzet nélkül körüljártunk olyan helyeket, ahova csak nyáron szokás menni. Azon a napon kedvező szél lengedezett, és akkor vált számomra gyanússá, hogy valamit rejteget a szoknyája alatt, de ezt elhallgattam azon nap szépsége miatt, a velemszületett szégyenérzet miatt és mert nem akartam témát adni a rossz nyelveknek. Csak azt mondtam: „Bottladozom a dalaid szavaiban és hajszálaiban,” és valamivel később még hozzáadtam: „Hamvainkat gyöngyvirággal és nem jácinttal fogják borítani.”

Azt mesélték, hogy kristálydobozban rejteget egy kis, szelíd-gesztenyeszínű, még alig mozgó, élő lárvát, hogy illatokkal táplálja és hogy énekel neki, arra várva, hogy Natália vagy Katarina nevű lepke fejlődjön ki belőle. Egyesek azt bizonygatták, hogy beszélget a lárvával, hogy naptól és évszaktól függően nevein szólítja, hogy hanglemekről szóló zene mellett velkőzik előtte, altatódalokat énekel, a közép-európai népek nyelveinek érthetetlen keverékén.

— Nem adom a titkaim és melleim a férfiaknak, ha csecsek kellene nekik, nővesszenek maguknak, csinálják meg maguknak gyapjúból, vízből és zsírból. Én az enyéimet őrzöm a kis rőt szopósaimnak, a kis piros buldózereimnek. Azt mondják, hogy szégyenpírral arcomon mérgesen legyintve szóltanul elmentem. Nem emlékszem rá többé.

A sajtó harsányan hirdette A sikoltó lyuk című performánszt. Az újságírók az intellektüellek választékos nyelvén írtak az én lemeztelenítéséről, az esemény esztétikai vonásairól, és már-már mítoszi jelentőséget tulajdonítottak neki. Így jött létre a széles néptömegek láttára A sikoltó lyuk mítosza. Néhányan már ismertük a sikoltó lyukat; számunkra már nem volt rejtély. A lyuk tartalma volt titok. Ennek felfedése volt célunk; az

megszabadított volna bennünket minden kintől és találgatástól és a sikoltó lyuk nem lett volna többé ábrándozásunk csapdája. Türelmetlenül vártuk ki a felfedés napját.

Meg akartam fogni ezt a kristályfészket a gesztenye-színű élő lárváival, de ő kirántotta kezemből a dobozocskát és gyorsan eldugta pizsamájába. És még a Natália vagy Katarina lárvá — mert ő volt az — mind halkabban hívogatta, a bugyijából kihúzta a kis piros buldózert és melléhez szorítva azt mondta:

— Vártam ezt a napot, hogy szemed láttára megszoptathassam. Látta a brekegő játékra szögezett összezavarodott tekintetemet, elmagyarázta, majdnem énekelve, hogy vele dalokat költ, hogy szoptatja és cirógatja, és hogy ez a sikoltó lyuk titka.

Amikor a strand homokján csupán fákkal övezve teljesen magamra maradtam, hirtelen a távolból rőfögő pöffögést hallottam. Felemelkedtem, a folyó túlsó partján, a szérmérségi oldalon egy piros buldózer túrta a földet. Hirtelen ezt gondoltam: „Ó, te lyuk, bár még egyszer sikoltanál.”

Jáger Attila fordítása